

Lærestykke om vitenskapens uvitenhet

Vi husker vel Galilei og Semmelweis - samt Per Egil Hegge ? Historien om en italiensk astronom, en ungarsk lege og en norsk journalist illustrerer dagens tema. Personene er vidt forskjellige både i tid og sted, men én ting er felles: Deres personlige drama i kamp mot tidens mektige og arrogante overmakt.

Dette lærestykket kaster lys over tidligere katastrofal uvitenhet. Gjennom lang tid har vi opplevd at ubehagelige fakta og vitenskapelig innsikt er bevisst holdt ute fra offentligheten. Det tok lang tid før tidligere kunnskapsstatus kom å jour med virkeligheten.

En astronomisk skandale for 400 år siden

På 1600-tallet vegret katolske geistlige seg for å se inn i **Galileis stjerneblikk**. De fryktet at de kunne få øye på noe som kullkastet deres bibelske verdensbilde. Han hevdet jo at jorden gikk rundt solen, helt i strid med datidens lære. De mektige hadde monopol på den rette oppfatning og de hadde makt til å tvinge sitt syn gjennom. Trusselen om straff for vranglære gjorde at Galilei offentlig måtte frafalle sin oppfatning. Det var datidens maktmennesker som sørget for det.

En legetragedie for 160 år siden

Den ungarske legen Ignaz **Semmelweis** var i 1860-årene forkjemper for antiseptiske rutiner blant fødselsleger. Han oppdaget at barsel feber oppsto fordi mødrene ble behandlet av leger med skitne hender. Etter bruk av regelmessig håndvask av legene sank dødeligheten dramatisk. Fikk dr. Semmelweis takk for dette av datidens legestand ? Nei, tvert imot. Legene reagerte med å forkaste hans teori, fordi han ikke kunne fremlegge noe vitenskapelig bevis. Hans påstand var i strid med datidens kunnskapsstatus blant ledende medisinerere. De kunne jo ikke stole på noe slikt. Derfor ble han miskjent, kritisert og trakassert i resten av sitt liv. Det var hans legekolleger som sørget for det.

En norsk legeskandale fra 1980-årene

Daværende redaktør Per Egil **Hegge** måtte selv lete etter kunnskapsstatus om sin kones stoffskiftesykdom. Blant norske leger møtte han hovmodig ukultur og uvitenhet om nyere forskning av problemet. Først etter meget lang og belastende kamp for å vinne frem med en legebehandling som norske legespesialister var uvitende om, oppnådde han at hun endelig fikk korrekt behandling. Denne hårreisende historien har Hegge senere dokumentert i sin bok *” – og så må du ikke stille spørsmål.”* (2000) Det tok lang tid før den norske legevitenskap måtte innrømme at Heggens kritikk var begrunnet.

Maktmennesker dikterte

Vi ser et felles trekk her. Maktmenneskene dikterte hva som var den rette oppfatning. Men erkjennelsen av fakta kom senere – og den satt langt inne. Politikerne reagerte for sent og for dårlig.

Dagens fagmyndighet bryr seg ikke om kritikernes advarsler

I dag ser vi risiko for alvorlige helseskader fra elektromagnetisk stråling. Velkjente produkter som mobiltelefoner, iPad, WiFi o.a. avgir slik stråling fra de små *radiosendere* de har innebygget. Direktoratet for strålevern (DSA) hevder dette er ufarlig. De får sin oppfatning fra en privat komité i München (ICNIRP). Den står ikke til ansvar for noe som helst. Der bestemmes ”gjeldende strålegrensener”. DSA hevder det bare er *oppvarming* fra strålingen som er risikabel. Dette hevder de altså – men uten bevis. For sikkerhets skyld tar de som forutsetning nettopp det som skulle bevises (!) . Etterpå krever denne etaten å bli respektert.

Hvor lenge skal DSA overse alle advarsler fra internasjonal forskning ?